

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND
Mälardalen

Nulägesanalys av Stockholms läns livsmedelsproduktion

2015

Innehåll

1. Inledning	1
2. Primärproducenter	1
2.1 Mjolkproducenter	3
2.2 Köttproducenter	4
2.3 Fjäderfä	6
2.4 Fisk och Skaldjur	6
2.5 Växtodlingsproducenter	7
2.5.1 Spannmål- konventionell och ekologisk produktion	7
2.5.1.1 Ärtor/åkerbönor	8
2.5.1.2 Raps, rybs och oljelin	8
2.5.1.3 Potatis	8
2.5.2 Trädgårdsodling- grönsaker, bär och frukt	8
2.6 Övriga producenter	10
3. Sekundärproducenter första ledet	10
3.1 Mejerier	10
3.2 Slakterier	11
3.3 Kvarn/silo	11
3.4 Importerad råvara	11
3.5 Musterier	11
4. Sekundärproducenter andra ledet	12
4.1 Chark.....	12
4.2 Bagerier.....	12
4.3 Osttillverkning.....	12
5. Småskalig livsmedelsförädling	12
6. Konsumtion/Import/Produktion	13
6.1 Mjolk.....	13
7. Diskussion/Slutsats	14

Inledning

I regeringens budgetproposition från 2014 framgår att man ska ha en strategi som ska omfatta hela värdekedjan från primärproduktion till konsument. Utifrån det och en nationell livsmedelsstrategi har flera län tagit fram regionala strategier för att stärka den regionala livsmedelsproduktionen. Inom Stockholms län finns ännu ingen regional strategi kring livsmedelsproduktionen men denna kartläggnings syfte är att ligga till grund för en eventuell utformning av en sådan strategi.

Andra läns regionala livsmedelsstrategier

De län som i dagsläget har tillgängliga livsmedelsstrategier är Halland, Jämtland, Södermanland, Västerbotten och Västra Götaland. Vi har även valt att inkludera Österbottens livsmedelsstrategi. Nedan har vi samlat olika delar från deras livsmedelsstrategier som vi tror kan vara till nytta att ta del av inför det eventuella arbetet med att ta fram en livsmedelsstrategi för Uppsala län.

En hållbar livsmedelsförsörjning pekats ut som den huvudsakliga anledningen till att länen valt att ta fram en livsmedelsstrategi. Det som står i fokus är en försörjning av livsmedel som är hållbar både på kort- och lång sikt med goda matvanor och utveckling av den lokala livsmedelsproduktionen. Det ska leda till en positiv utveckling inom matbranschen som i sin tur bidrar till en positiv utveckling av ekonomin, sysselsättningen och utvecklingen i hela länet.

Flera av länen har haft förra Regeringens livsmedelsstrategi *Sverige- det nya matlandet* som utgångspunkt i sitt arbete som syftade till att stärka konkurrenskraften inom livsmedelssektorn. Gemensamt för länen är att de genom en livsmedelsstrategi vill arbeta för att lyfta fram sig som kreativa och attraktiva matregioner, och skapa en ökad kännedom kring länets matkultur, både nationella och internationellt.

Underlaget som länen livsmedelsstrategier grundar sig på har tagits fram genom rundabordssamtal, intervjuer, workshops, seminarier och arbetsgrupper. Representanter från både offentlig och privat sektor har varit delaktiga i det arbetet. De olika länen har genomgående arbetat med olika temaområden inom sina strategier. Vi har valt att lyfta fram de fyra temaområden som strategierna lägger extra tyngd vid.

2.1 Ett väl fungerande nätverk för ökad samverkan

Nätverk och samverkan lyfts i flera fall fram som en viktig faktor för att nå den uppsatta visionen. Nätverket beskrivs ha en nyckelroll i utvecklingsarbetet då den innehar resurser och kunskap. Genom att samla aktörer från privat och offentlig sektor är målet att det ska bidra till att skapa nätverk mellan organisationer som kan bidra till genomförandet av handlingsplanen. Samverkan ses som en viktig del i att skapa en kreativ miljö vilket medför ny sysselsättning och attraherar personer till regionerna. En annan förhoppning är att det ska bidra till att skapa innovationer då intressenter träffas hos varandra, utbyter erfarenheter och informeras om nyheter. Ett konkret förslag är att

tillsammans med kommunernas näringslivskontor, arrangera möten mellan småskaliga livsmedelsproducenter, restauranger, handlare med flera, runt om i länen för att initiera till affärer. Ett annat exempel är samverkan mellan olika livsmedelsproducenter och utbildningar så som naturbruksgymnasier och utbildningar inom livsmedelssektorn.

2.2 Skapa värdebyggande

Inom livsmedelsstrategierna beskrivs avståndet mellan producent och konsument som långt och komplicerat. Dagens konsument söker ett mervärde i de produkter de väljer att handla och utmaningen för branschen är att lyckas lyfta fram det mervärde som finns i de lokalt producerade produkterna. Förhoppningen är att konsumenten främst ska välja produkter från det egna länet. Genom att fler människor börjar handla matvaror som producerats lokalt bidrar det till fler jobb och utveckling på platsen. Det bidrar dessutom till att hålla landskapen öppna och minska på transporter. Exempel på tillvägagångssätt för att nå ut med budskapet om mervärde är Bondens Egen Marknad.

2.3 Lönsamma verksamheter

Ett gemensamt mål för samtliga livsmedelsstrategier som länen tagit fram är att det ska vara lönsamt att vara verksam inom livsmedelsbranschen. Att även ha en god tillgång till mat som producerats inom länet lyfts fram som ett viktigt mål att sträva mot. Detta ska i sin tur leda till fler arbetstillfällen och en ekonomisk tillväxt för länet. En hållbar tillväxt beskrivs vara beroende av ett näringsliv som levererar arbetstillfällen och skatteintäkter och livsmedelsnäringen ses som en tillgång för detta. För att gynna livsmedelsföretagen är bättre logistik mellan olika företag exempel på en faktor som anses avgörande för att få företagen inom mat/gastronomi att öka sin omsättning. Det innebär att de råvaror som produceras ska nå förädlingsföretagen, att handeln och restauranger får tillgång till jämna leveranser och att restauranger inom offentlig sektor får tillgång till produkter och råvaror från länet.

2.4 Mätbarhet

De län som utvecklat en livsmedelsstrategi har inom ramen för den också utarbetat syfte och mål för strategin. Att kunna bedöma om syftet och målet uppfyllts kan vara nödvändigt vid en eventuell utvärdering av strategin. Det kan därför vara nödvändigt att en eventuell livsmedelsstrategi har mätbara mål. Vad gäller de län som utformat en regional livsmedelsstrategi så kan vissa av deras mål vara svåra att mäta om de uppfyllts, vilket också poängteras inom strategierna. Om målen anses mätbara kan det trots detta vara svårt att mäta om det är strategin som bidragit till en positiv utveckling eller om det är något annat som bidragit till ett uppfyllt mål. Beroende av var finansieringen till strategin kommer ifrån blir det olika viktigt att kunna redovisa om det är själva strategin som gjort att eventuella mål uppfyllts. Några av de län som har en utarbetat strategi poängterar att de saknar tillvägagångssätt att mäta de mer kvalitativa målen som till exempel höjd kompetensnivå.

Framtagandet av de olika regionala livsmedelsstrategierna har bland annat tagits ur landsbygdsprogrammet, regionala medel och utlysningar mm.

■ Primärproducenter

För att i statistiken räknas som ett jordbruksföretag med djur kan olika kriterier uppfyllas:

- a) brukade mer än 2,0 ha åkermark
- b) brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark
- c) bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal eller bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.
- d) innehade djurbesättning som någon gång från och med den 1 januari till och med specifikt räkningsdatum i juni aktuellt år omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

Detta resulterar i att ett jordbruksföretag som har till exempel 2 ha åkermark men endast 5 höns kommer att räknas med i statistiken som jordbruksföretag med höns vilket då kan bli missvisande i statistiken (Jordbruksverkets årsbok, 2014). I Stockholms län finns 2001 jordbruksföretag och den största andelen är inriktade på växtodling (37 %) (Jordbruksverkets årsbok, 2014). Totalt är 25% av alla mjölkkor i Stockholms län ekologiskt certifierade och 28% av övrig nöt, detta är en minskning jämfört med 2013. Andelen ekologiska lamm har också minskat mellan åren 2013 och 2014 och ligger nu på knappt 10 %. Stockholms län är ett av fem län som räknas ha hög andel ekologiskt certifierade djur. Av åkermarken så odlades strax under 15 % ekologiskt och sett till en nationell nivå så ligger nu Stockholms län något under den nationella nivån (Miljömål, Ekologisk animalieproduktion Stockholms län).

■ Mjolkproducenter

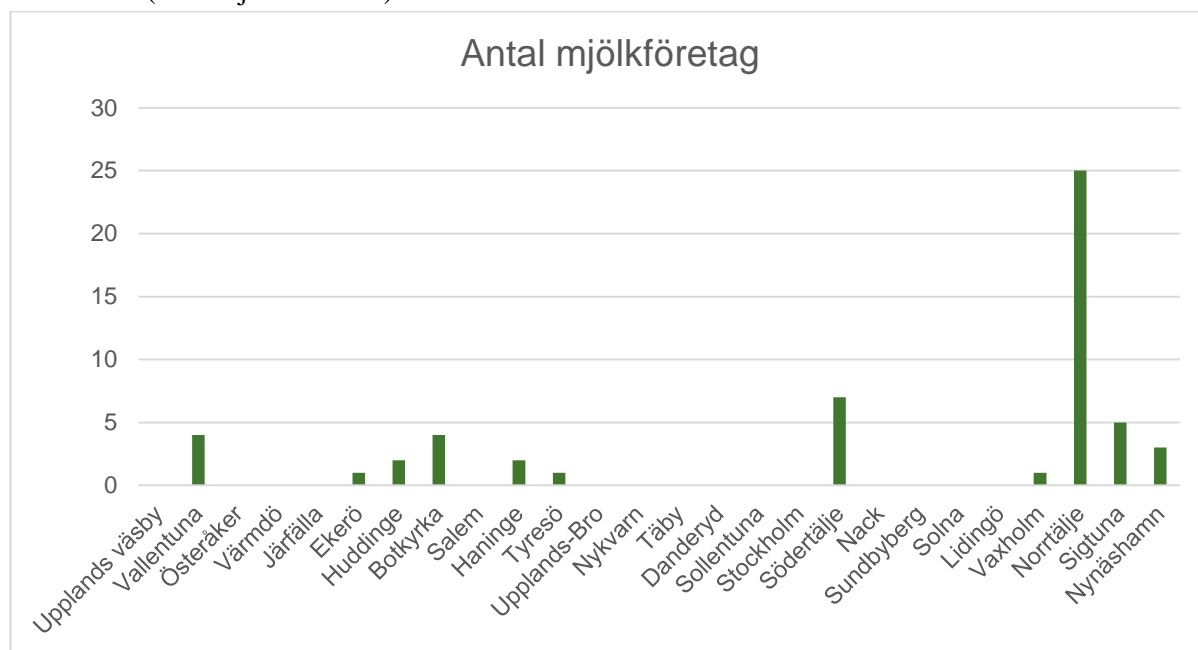
Under en tioårsperiod har mjölkföretagen inom länet mer än halverats från att det år 2004 fanns 123 mjölkföretagare till att det år 2014 fanns 55 mjölkföretagare. Antal företag har under hela tioårsperioden minskat stadigt vilket visas i tabellen nedan. Detsamma gäller för antalet mjölkkor inom länet. Dessa har minskat från att det år 2003 fanns 5 502 mjölkkor till att det år 2014 fanns 3186 mjölkkor inom länet (tabell 1). Det genomsnittliga företaget år 2003 hade 41 kor vilket har ökat till att ett företag år 2014 i genomsnitt hade 58 kor. I genomsnitt mjölkade en ko år 2003 7 562 kg mjölk vilket har ökat till 7 948 kg mjölk per ko och år 2014 (Jordbruksverkets statistik).

Tabell 1. Tabellen visar förändringen i invägd mjölk (i ton), antal företag samt antal mjölkkor under perioden 2003-2014.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Invägning	41608	40565	39516	38397	36143	35964	33590	31025	29732	28861	25153	25322
Antal företag	135	123	115	105	97	92	83	77	71	66	60	55
Antal mjölkkor	5502	5098	4963	4867	4475	4334	4135	3939	3787	3679	3261	3186

Sett till fördelning av företag inom länet så är dessa koncentrerade till vissa kommuner där Norrtälje har i särklass flest med 25 mjölkföretagare och därefter har Södertälje flest med 7 företagare (Diagram 1). Totalt så saknar 15 av 26 kommuner helt mjölkföretagare i Stockholms län (LRF mjölk antal mjölkföretag). Av de 3 186 mjölkkor som fanns inom Stockholms län år 2014 var 791 omställda till ekologisk produktion

Diagram 1. Diagrammet visar antal mjölkföretag inom varje kommun i Stockholms län år 2014 (LRF mjölk statistik).

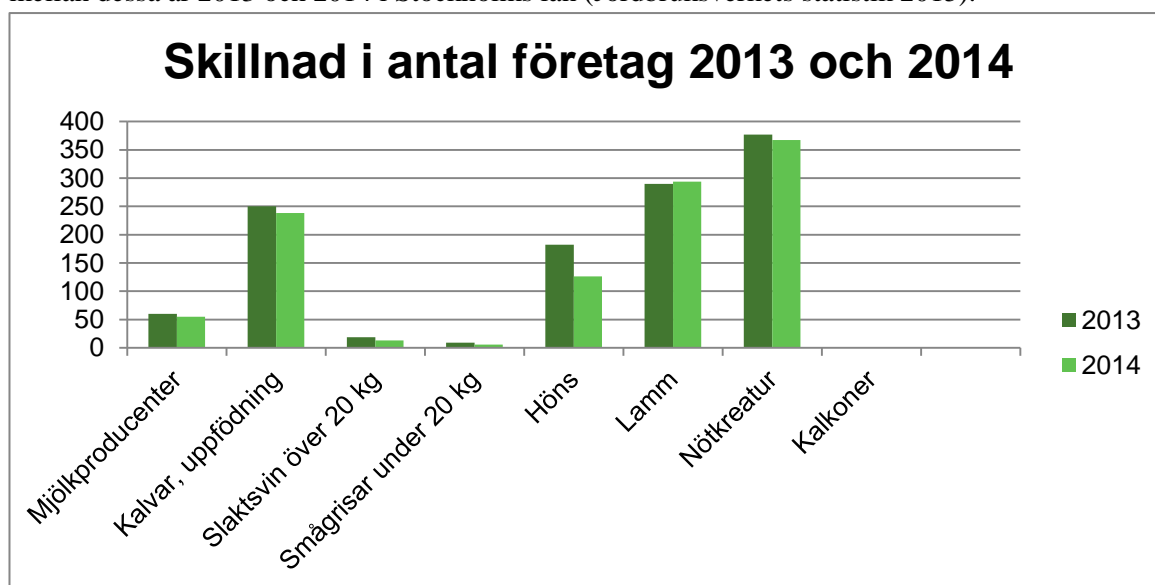
■ Köttproducenter

Inom detta avsnitt har vi valt att begränsa oss till först och främst de produktionsgrenar som är störst inom landet. Därefter om vi under arbetets gång hittat någon specifik köttproduktion har denna tagits med. Vi har valt att utesluta häst då osäkerheten för hur mycket som går till kött är stor. Inom länet

finns produktion av såväl nöt-, gris- samt lammkött. Statistiken är hämtad från år 2014, det fanns då totalt 367 företag med nötkreatur varav 55 företag har mjölkkor vilket lämnar 312 företag för köttproduktion (Jordbruksverkets årsbok, 2014). Dock ska nämnas att företag med mjölkkor ofta föder upp tjurkalvarna för slakt. Vad gäller får finns 349 företag, där är siffran för hur stor andel som används för kött respektive skinn/ull är oviss. Det återfinns också 19 svinföretagare, där kan produktionskedjan vara uppdelad där några företagare har dem från födsel till slakt medan andra antingen har dem från födsel till 30 kg eller från 30kg till slakt.

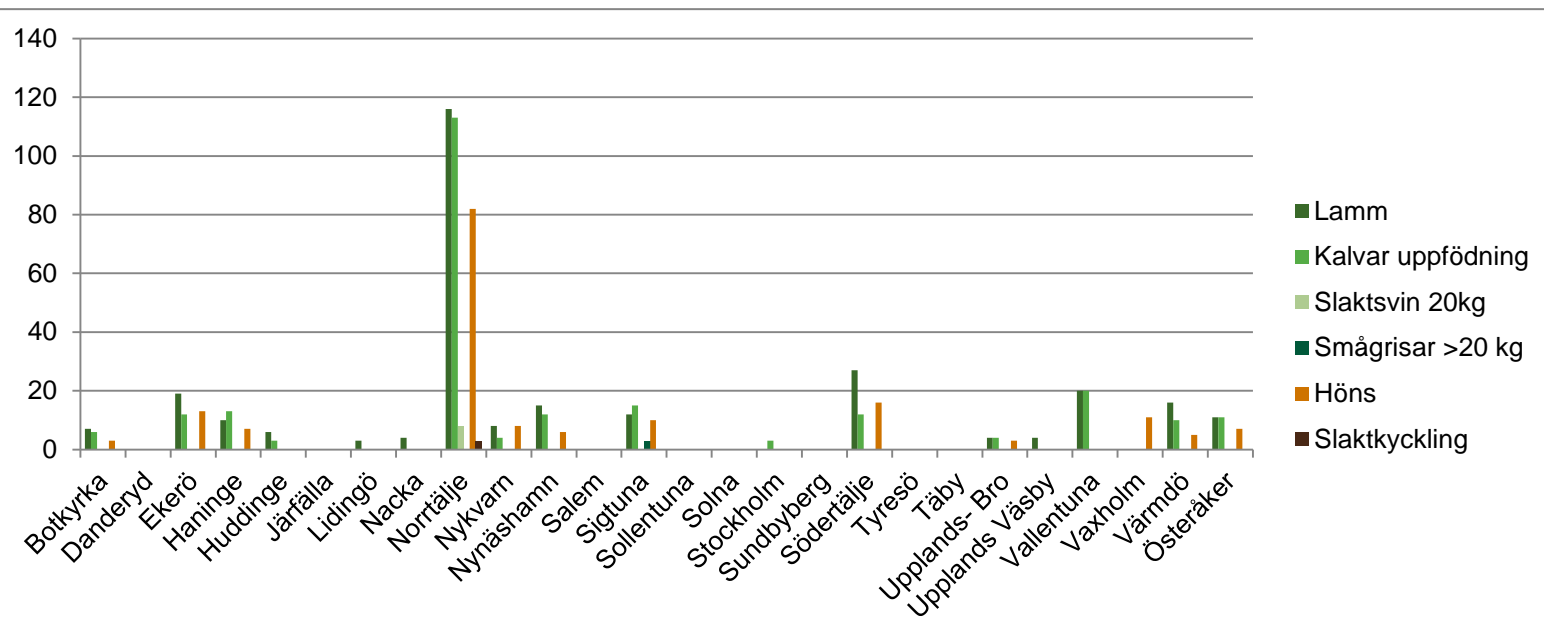
Jämförelse har gjorts mellan antalet företagare inom respektive produktionsgren år 2013 och 2014 för länet, Diagram 2. Det har skett en nedgång inom samtliga produktionsgrenar, bortsett från lammproduktion (Jordbruksverkets statistik 2015).

Diagram 2. Diagrammet visar antalet företag med husdjursproduktion och skillnaden mellan dessa år 2013 och 2014 i Stockholms län (Jordbruksverkets statistik 2015).

Den senaste statistiken som finns att tillgå gällande fördelningen av husdjur på kommunnivå är från år 2013. Norrtälje är den kommun med flest husdjursföretag (diagram 3). Framförallt har de ett stort antal företag med inriktning på lamm och uppfödning av kalvar. Enligt statistiken är det sju kommuner som helt saknar husdjursföretag (Jordbruksverkets statistikdatabas 2015).

Diagram 3. Diagrammet visar företag med husdjur efter kommun och djurslag år 2013 (Jordbruksverkets statistikdatabas 2015).

Fjäderfä

År 2013 var det år då jordbruksverket senast gjorde en mer omfattande statistisk undersökning över företag med husdjur. Då fanns 182 företag med höns, 23 företag med värpkyckling, 5 företag med slaktkyckling samt 1 företag med uppfödning av kalkon (Jordbruksverkets statistik). I undersökningen har vi inte kunnat hitta något kringproduktion av struts inom Stockholms län. Av de 182 jordbruksföretag som har höns är det endast 6 av dessa som är större företag registrerade hos Svenska ägg¹. Dessutom finns inom länet tre packerier varav två av dessa har egen produktion och som dessutom är ekologisk eller delvis ekologisk. Det sista packeriet är ett grossistföretag som förutom ägg säljer till exempel frukt och grönt. De har ingen egen äggproduktion utan köper in både ekologiskt producerade ägg samt konventionella. Alla äggen är svenska men information kring var i landet dessa produceras saknas.

Fisk och Skaldjur

Inom Stockholms län var det 38 personer som bedrev yrkesfiske vid årsskiftet 2012-2013. De är verksamma i Mälaren, olika insjöar, länets skärgårdsområden och Östersjön. De fiskarter som är intressanta ur ett kommersiellt perspektiv är gös, ål, abborre. Inom Stockholms län finns det även tre matfiskodlingar som producerar cirka 62 ton regnbåge. Det finns också en odling av kräftor

¹ Personligt meddelande, Alexandra Hermansson - Svenska ägg, 2015-08-19

(Länsstyrelsen 2013). De i särklass största råvaran avseende fisk i Stockholm är norsk odlad lax som utgör cirka 70-80% av marknaden².

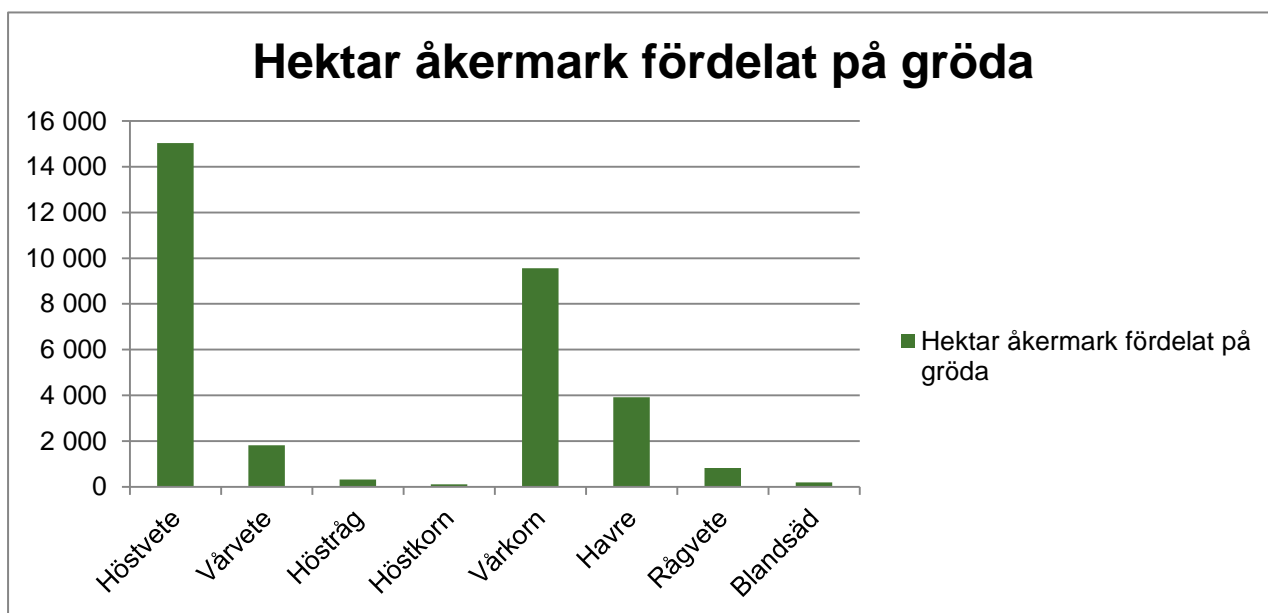
■ Växtodlingsproducenter

Inom Stockholms län finns totalt 83 203 ha åkermark där 33 704 ha av den är arrenderad³(Jordbruksstatistik årsbok, 2014). Av den är 9 046 ha omställd areal till ekologisk och ytterligare 705 ha är under omställning. Den totala antal hektar omställd jordbruksmark var år 2014 11 306 ha. Totalt antal företag med jordbruksmark, omställd eller under omställning är 147³. I vissa fall odlas grödorna i sådan liten utsträckning att det inte finns siffror på avkastning, areal och antal företag som odlar grödan.

3.5.1 Spannmål- konventionell och ekologisk produktion

Den sammanlagda arealen för spannmålsodling är 27 827 ha och det är 632 företag som är verksamma inom odling. Höstvetete är den gröda som ger högst avkastning räknat i ton och även odlas på störst yta och av flest företag (diagram 4). Även vårkorn och havre odlas i hög utsträckning, medan råg och höstkorn endast förekommer i liten skala(Jordbruksstatistik årsbok, 2014).

Diagram 4. Diagrammet visar hektar åkermark fördelat på gröda (Jordbruksstatistik årsbok, 2014).

² Personligt meddelande Henrik C Andersson, Länsstyrelsen Stockholm

³ Ett företag kan ha både omställd mark och mark under omställning. Det totala antalet företag skiljer sig därför från summan av antalet företag med omställd mark respektive mark under omställning.

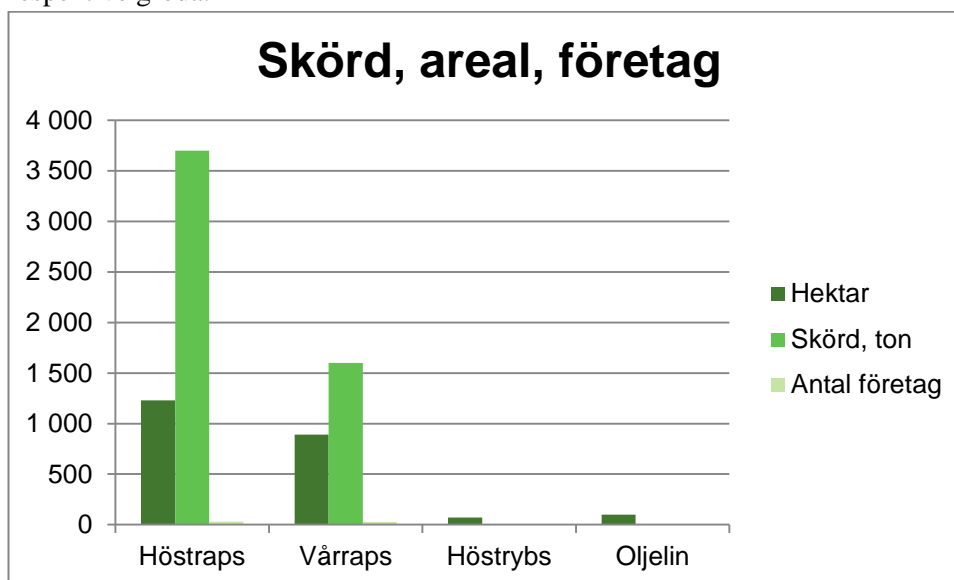
3.5.2 Ärter/åkerbönor

Inom länet odlar 31 företag ärter vilket upptar 910 ha åkermark och ger en avkastning på 2 900 ton. Även åkerbönor odlas i mindre skala av två företag på 80 ha åkermark, avkastningen är inte tillräcklig för att finnas med i statistiken.

3.5.3 Raps, rybs och oljelin

Av raps, rybs och oljelin är höstraps den gröda som flest företag odlar, 30 stycken, med en skörd på 3 700 ha (diagram 5). Oljelin och höstrybs odlas av två respektive fyra företag. Avkastningen på de grödorna är så pass liten att ingen statistik finns tillgänglig.

Diagram 5. Diagrammet visar antal företag och skörd räknat i ton fördelat på respektive gröda.

3.5.4 Potatis

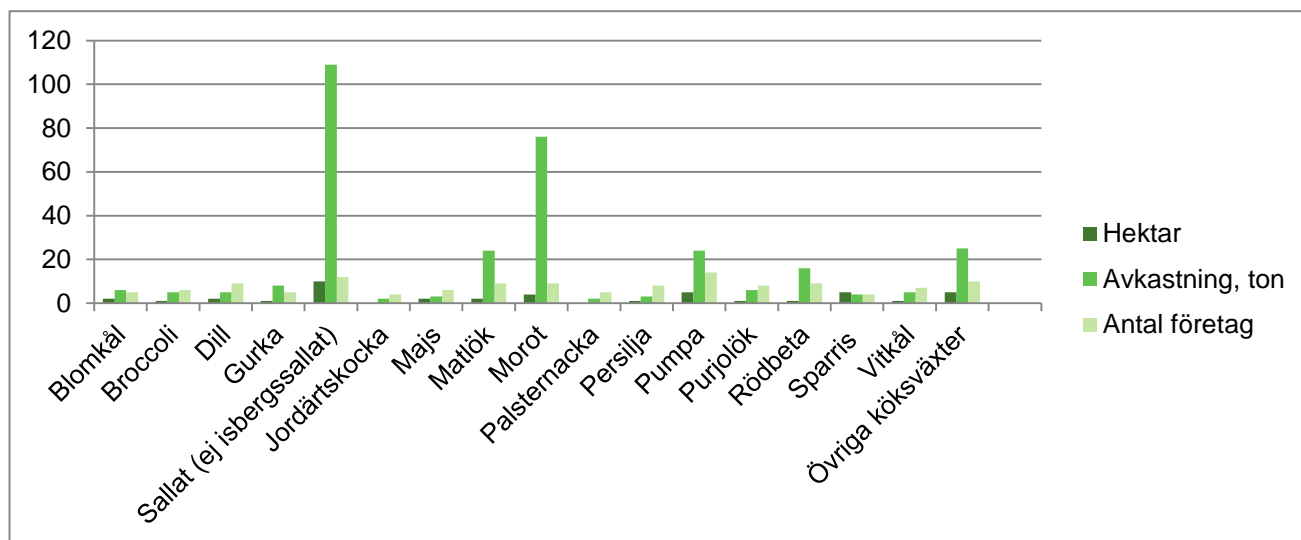
Matpotatis odlas av två företag på en areal av 100 ha.

Trädgårdsodling- grönsaker, bär och frukt

Inom länet odlas en mängd olika köksväxter på friland och i växthus (diagram 6 samt tabell 2). De som omfattas av statistiken har en frilandsareal om minst 2 500 kvm eller en växthusareal om minst 200 kvm. Som trädgårdsväxter räknas köksväxter (grönsaker och kryddor utom potatis och konservärter), frukt och bär. Även prydnadsväxter räknas in, vilket vi valt att utesluta i det här arbetet. Inom frilandsodlingen är 53 företag verksamma med en gemensam areal på 75 ha. Växthusodlingen sysselsätter 57 företag med en gemensam växthusyta på 200 359 kvm. Totalt är det 88 företag som är verksamma inom trädgårdsodlingen. Sallad och morot är de grödor som ger den högsta

avkastningen och sallat är tillsammans med pumpa den gröda som flest företag odlar, se diagram 6 (Jordbruksverket, *Trädgårdsodling 2014*).

Diagram 6. Diagrammet visar köksväxter på friland 2014. Areal, skörd och antal företag efter län (Jordbruksverket, *Trädgårdsodling 2014*).

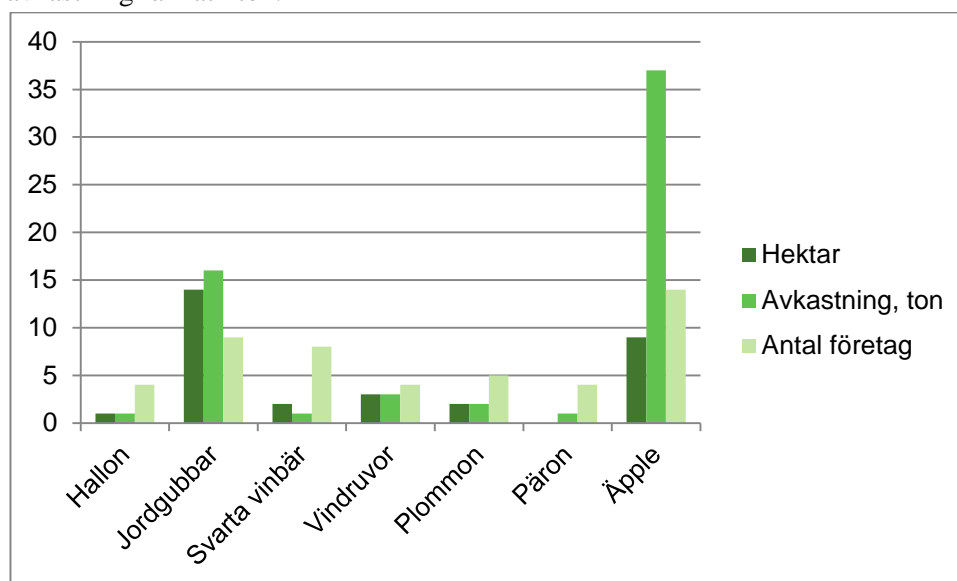
Tabell 2. Tabellen visar köksväxter i växthus 2014 fördelat på antal kvadratmeter och avkastning räknat i ton eller i tusental. Tabellen visar även antalet verksamma företag inom respektive gröda.

	Kvm	Avkastning, ton	Avkastning, tusental	Antal företag
Gurka	1 379	21		10
Paprika	235	2		4
Tomat	4 761	46		14
Övriga köksväxter	230	1		3
Sallad (ej i kruka)	850		8	5
Kryddor	35 906		21 814	5
Totalt	66 439			18

De bär som odlas inom länet är hallon, jordgubbar, svarta vinbär och vindruvor. Jordgubbar är det bär som odlas av flest företag och även ger den högsta avkastningen räknat i ton. Den sammanlagda arealen av bärodling är 20 ha med en gemensam skörd på 22 ton och 20 verksamma företag. Den frukt

som odlas är plommon, päron och äpple. Äpple är den frukt som ger högst avkastning räknat i ton och även odlas av flest företag (diagram 7). Totalt upptar fruktodlingen 12 ha, den ger en avkastning på 41 ton och sysselsätter 14 företag (Jordbruksverket, *Trädgårdsodling 2014*).

Diagram 7. Diagrammet visar antal företag fördelat på respektive gröda och avkastning räknat i ton.

Övriga producenter

Stockholms läns biodlardistrikt består av 900 medlemmar fördelat på 19 biodlarföreningar. Den honung som går till försäljning säljs dels i företagens egna namn till matbutiker i närområdet. De säljer även sin honung till större företag som sedan säljer honungen i respektive varumärke.

Sekundärproducenter första ledet

Vi har även använt oss av olika sökmotorer och använt oss av vår lokala kännedom för att försöka inkludera så många produktionsgrenar och förädlare som möjligt. På grund av att vi inte har haft ett komplett register att utgå ifrån kan vi ha missat företag eller produktionsgrenar som finns inom länet.

Mejerier

Det finns totalt nio mejerier inom länet varav ett av dessa är ett av de största i Sverige. Detta mejeri är inriktat på färska mjölkprodukter och dricksmjölk. Mejeriet vägde totalt in 244 000 ton mjölk år 2011. Här arbetar 600 medarbetare och det byggdes år 1983.

De mindre mejerierna har olika typer av inriktning så som glass, ost, yoghurt och smör. I Stockholms län är de flest småmejerier inte gårdsbaserade. Det är endast tre företagare som har gårdsmejerier med produkt från gårdens egna

djur. De flesta av mejerierna köper alltså in mjölk från en närliggande mjölkproducent. Tre av de mindre mejerierna tillverkar glass som sedan säljs i egen butik och av återförsäljare inom och utanför länet. En av glasstillverkarna får i dagsläget sin mjölk från en lokal gård men kommer när ett mejeri i närheten (Södermanlands län) får igång sin verksamhet köpa in sin mjölk därifrån. På två av mejerierna används getmjölk i produktionen i övrigt är det uteslutande komjölk som används.

■■■■ Slakterier

Inom Stockholms län finns två slakterier registrerade hos livsmedelsverket. Dessutom finns inom länet minst en så kallad nödslaktare som har en flyttbar verksamhet. De två slakterierna som finns registrerade hos livsmedelsverket är båda i mindre skala men där det ena är större än det andra. Ett av slakterierna har sin verksamhet ute på en ö och säljer sin produkt hos återförsäljare samt på de gårdar där djuren är uppfödda. Dessa gårdar ligger främst på öar och i skärgården. De båda slakterierna har gemensamt att de slaktar en lokalt producerad produkt som de sedan säljer på lokal marknad.

■■■■ Kvarn/silo

Inom länet finns en kvarn som tar emot spannmål från främst Järna, men även från Västergötland, Östergötland, Uppland och Västmanland. Kvarnen importerar även annan råvara, så som rårorsocker från Brasilien, pasta från Italien, fikon från Turkiet, mandlar från Sicilien och quinoa från Bolivia. De förädlade produkterna och de säljs sedan i eget namn runt om i hela landet.

■■■■ Importerad råvara

Inom länet finns det över 30 bryggerier, främst mikrobryggerier, som importerar sin råvara. Bryggerierna säljer i första hand sina varor lokalt till restauranger, krogar och systembolag. En del säljer även sin vara i utlandet. I flera fall finns det en restaurang eller krog kopplat till bryggeriet. En tydlig trend är att bryggerierna arbetar hårt för att sticka ut från mängden. Detta gestaltas bland annat genom att de marknadsför sin vara som *hälsosam öl*, *bevara gamla traditioner*, *unik smak* och att de *leverera en smakupplevelse*.

Det finns flera mindre kafferosterier inom länet som främst säljer sin vara på den lokala marknaden, det finns även ett större kafferosteri med en större marknad.

■■■■ Musterier

Inom länet har vi funnit sju musterier. De flesta av dessa musterier har konceptet att privatpersoner lämnar in sin frukt för att få den mustad, musterierna har ingen försäljning av egen must tillverkad på egen frukt. Bland

de musterier som säljer sin must i eget namn har de även egen fruktodling. Försäljningen sker sedan främst till affärer och caféer i närområdet.

████████ Sekundärproducenter andra ledet

Vi har även här använt oss av olika sökmotorer och använt oss av vår lokala kännedom för att försöka inkludera så många produktionsgrenar och förädlare som möjligt. På grund av att vi inte har haft ett komplett register att utgå ifrån kan vi ha missat företag eller produktionsgrenar som finns inom länet.

████████ Chark

Det finns inom länet tre styckningsanläggningar utöver slakterierna. Ett av dessa är inriktade på vilt. Viltet är skjutet inom regionen och både styckningsdetaljer och förädlade produkter säljs i den egna butiken. En av styckningsanläggningarna är ekologiskt inriktade och säljer sin produkt samt förädlad produkt hos återförsäljare över hela landet. Den sista styckningsanläggningen är ett dotterbolag till en av de största matleverantörerna i Sverige. Denna anläggning levererar endast produkt till denna matleverantör och hanterar färskt och fryst kött från hela världen. Gemensamt för alla dessa företag, förutom viltföretaget, är att de kan räknas till större företag som oftast har en nationell bredd. Inom Stockholms län finns också en uppsjö av charkuterier både stora och små. Ett av de större har ett eget slakteri kopplat till sig som ligger utanför länet. De flesta charkuterier som kontaktats använder sig av Svenskt kött men importerat kött är inte ovanligt.

████████ Bagerier

Inom länet finns det en uppsjö av mindre bagerier och det finns även en del större bagerier. En trend är att företaget har ett storbageri som levererar varorna till de egna butikerna runt om i länet och även till matbutiker. Det finns även ett bageri som främst levererar varor till landsting, kommuner, skolor, daghem, servicehem etc.

████████ Osttillverkning

Inom länet finns en större producent av mjukost som säljer sina produkter över hela landet.

████████ Småskalig livsmedelsförädling

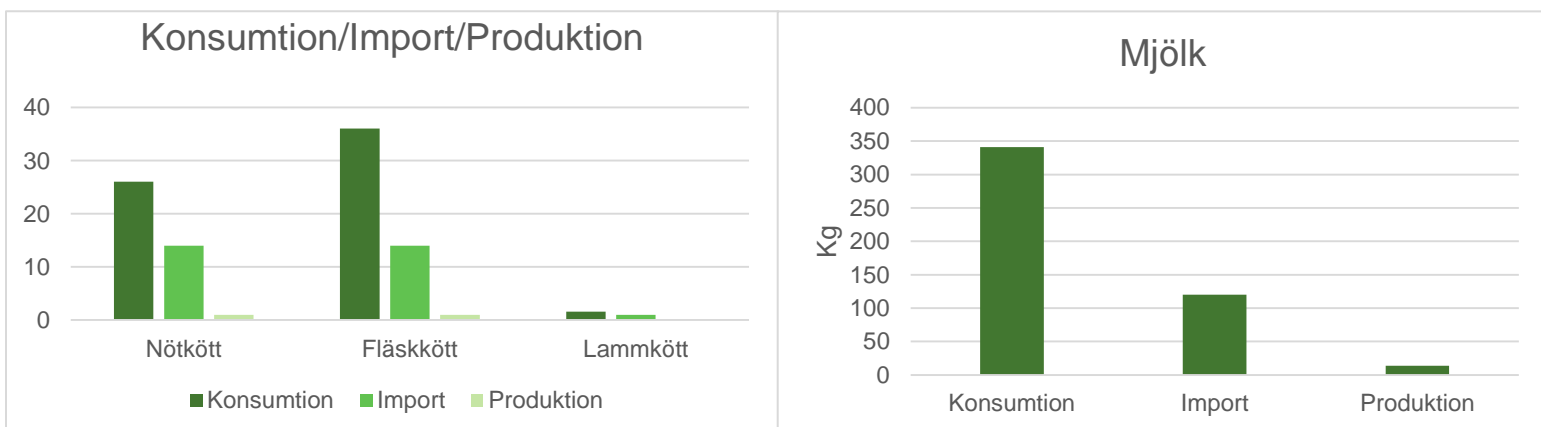
Under arbetet med kartläggningen har vi stött på en rad mindre livsmedelsförädlare. För att få en så komplett bild som möjligt har vi letat efter någon form av samordnad information kring småskaliga förädlare i länet. Den information vi hittat som verkar ha den mest kompletta bilden av småskaliga livsmedelsförädlare inom Stockholms län är sidan Gårdsnära. Inom länet finns det 119 lokala producenter registrerade på sidan Gårdsnära. De flesta av dessa gårdar säljer sina varor direkt på gården till kunden. Bondens egen marknad, där konceptet är att bönder i närområdet säljer sina varor direkt till kunderna,

finns på flera platser inom länet. På KRAV:s hemsida finns det nio gårdar med tillhörande gårdsbutik registrerade. De småskaliga producenterna inom länet säljer allt från kött till honung, bröd och grönsaker. Någon tydlig samordning kring matturism för att främja de mindre lokala producenterna har vi inte kunnat hitta.

Konsumtion/Import/Produktion

Jämförelser har gjorts mellan hur mycket som produceras inom Stockholms län och hur mycket den genomsnittliga svensken konsumerar. Det ger en bild av hur livsmedelsförsörjningen ser ut inom länet. Vad gäller konsumtion menas totalkonsumtion, alltså det som finns tillgängligt för konsument och importerad råvara inkluderas därför.

Diagram 8. Diagrammen visar den genomsnittliga konsumtionen av olika livsmedel i Sverige år 2012 per person och år. Stapeln ”import” visar hur mycket av konsumtionen som i genomsnitt var importerad råvara. I stapeln ”produktion” visas hur mycket det som producerats inom Stockholms län skulle räcka till om varje person konsumerade som medelsvensken år 2012.

Mjolk

År 2012 konsumerades i genomsnitt 341 kg mjölk per person i Sverige. Totalt var 120 kg av den konsumerade mjölken importerad. Då har beräkningarna tagit hänsyn till att det går åt 10 kg mjölk per kg ost producerad. I Stockholms län vägdes totalt 288 61 000 kg mjölk in. Detta resulterar i att den producerade mjölken i länet skulle räcka till 13,7 kg mjölk per person och år om man skulle försörja länets befolkning med den producerade mjölken (diagram).

Diskussion/Slutsats

Vad gäller den presenterade statistiken i denna nulägesanalys anser vi att den snarare än exakt data ska ge en fingervisning om hur det ser ut inom länet. Detta för att den stundtals varit svårtydd och ibland har fler källor inte överensstämt med varandra.

Stockholms län har en rik variation av livsmedelsproducenter. Spridningen av producenterna är ojämnt fördelat inom länet där Norrtälje är den kommun som har överlägset flest företagare inom branschen. Det finns flera kommuner så som Solna och Sundbyberg som helt saknar producenter vilket dels kan förklaras med att de är relativt små och tätbebyggda kommuner med ont om mark som lämpar sig för livsmedelsproduktion. Vad gäller produktionen i förhållande till konsumtionen så är den försvinnande liten inom Stockholms län både inom kött- och mjölkproduktion. Både inom nötkött- samt fläskköttproduktionen så produceras inom länet endast så att det skulle räcka till 1 kg per person och år vilket inte är i närheten att räcka sett till konsumtionen som ligger på 26 kg för nötkött per person och år och 36 kg fläskkött per person och år.

Under arbetet med att kartlägga Stockholms läns livsmedelsproducenter har vi inte kunnat hitta någon tydligt gemensam organisering kring matturism inom länet. Stockholms län har gott om småskaliga livsmedelsproducenter och förädlare, det märktes inte minst när vi undersökte antal bryggerier inom länet. En trend vi kunnat urskilja är att de småskaliga producenterna verksamma inom länet ofta lägger stor vikt vid att de är just småskaliga, lokala och inte använder besprutning i sin produktion, som en motpol till det mer storskaliga och industriella.